

B. Λογισμικά γενικής χρήσης

Τα παρακάτω λογισμικά γενικής χρήσης διδάσκονται στο ΚΣΕ (Γενικό και ειδικό μέρος)

1. Επεξεργαστής κειμένου – Λογισμικό Παρουσίασης – Λογισμικό Εννοιολογικής Χαρτογράφησης

(3 ώρες)

Τίτλος: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΑΥΘΕΝΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ, «Ο ξένος: η έννοια του ' άλλου' στη ζωή και στα κείμενά μας»

Δημιουργός: Μαρία Φραγκάκη

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Το σενάριο αφορά στη γνωστική περιοχή της Λογοτεχνίας που εντάσσεται, σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα, στο μάθημα της Γλώσσας και υποστηρίζεται από το αντίστοιχο σχολικό εγχειρίδιο με τίτλο *Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων*.

ΤΑΞΕΙΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ

Το εκπαιδευτικό σενάριο μπορεί να αξιοποιηθεί από την τετάρτη έως και την έκτη τάξη του Δημοτικού σχολείου, χωρίς αυτό να αποκλείει μικρότερους μαθητές/τριες. Στηρίζεται σε αρχές και πρότυπα της κριτικο-επικοινωνιακής και κριτικο-αναστοχαστικής προσέγγισης, καθώς και στις αρχές που απορρέουν από Θεωρίες της Λογοτεχνίας που αφορούν στην Αισθητική Ανταπόκριση κειμένου-αναγνώστη. Αποφεύγονται μέθοδοι διδασκαλίας γνωσιοκεντρικού χαρακτήρα και οι μαθητές/τιες εργάζονται σε ομάδες με δραστηριότητες που αξιοποιούν τεχνολογικά εργαλεία ΤΠΕ .

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το εκπαιδευτικό σενάριο είναι απόλυτα συμβατό με το σχολικό Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών αφού ο κεντρικός άξονας του εκπαιδευτικού

πακέτου αφορά στη δημιουργική γραφή μέσω της παιδικής λογοτεχνίας, στη διαμόρφωση στάσεων και συστήματος αξιών με την καλλιέργεια της ευαισθησίας, στην ανάπτυξη της φαντασίας, στην αισθητική καλλιέργεια, στην καλλιέργεια δημιουργικής σκέψης, και στην ευαισθητοποίησή απέναντι στα προβλήματα της ζωής. Ταυτόχρονα, υποστηρίζει τη μαθησιακή διαδικασία με την παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πράξη.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ & ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Το μάθημα είναι καλό να γίνει στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου. Είναι καλό οι μαθητές/τριες να χωριστούν σε ομάδες των 2-3 ατόμων με την απαίτηση του ανάλογου αριθμού Η/Υ, που θα έχει δυνατότητα σύνδεσης:

- στο διαδίκτυο (μηχανές αναζήτησης, ψηφιακές εγκυκλοπαίδειες, εκπαιδευτικές πύλες)
- με διάφορα λογισμικά γενικής χρήσης και περιβάλλοντα πρακτικής γραμματισμού
(επεξεργαστή κειμένου, βοηθήματα ζωγραφικής, λογισμικό παρουσίασης),
- με συστήματα εννοιολογικής χαρτογράφησης,
- με συστήματα έκφρασης και ανάπτυξης της δημιουργικότητας (π.χ. Revelation Natural Art)
- με το λογισμικό «Ιδεοκατασκευές».

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η θεματολογία των εκπαιδευτικών σεναρίων θα είναι σύμφωνη με τους στόχους που περιγράφονται στα σχετικά Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών και στα Δ.Ε.Π.Π.Σ.* Τα θέματα αντλούνται από:

βιώματα της καθημερινής ζωής, από συγχώνευση δεδομένων του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος με την εσωτερική εμπειρία ή σκέψη και το συναισθημα,

ψυχικές και υποσυνείδητες καταστάσεις που παίρνουν μορφή και προσδιορίζονται μέσα από τη γραπτή έκφραση

Βασικός σκοπός του εκπαιδευτικού σεναρίου είναι η ευαισθητοποίηση των μαθητών/μαθητριών σε σχέση με αυθεντικά προβλήματα της πραγματικότητας, όπως αυτό του «ξένου», η κατανόηση και η ενεργοποίησή τους ως στοχαζόμενοι και ενεργοί μαθητές/τριες και

πολίτες με την αξιοποίηση τεχνολογικών εργαλείων ΤΠΕ. Μέσα από ανάλογες με το πνεύμα του εκπαιδευτικού σεναρίου δραστηριότητες, συνδέεται το σχολείο με την ίδια τη ζωή και τις πηγές της .

ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Έξι διδακτικές ώρες

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η ενότητα περιλαμβάνει παιδαγωγικές δραστηριότητες αξιοποίησης τεχνολογικών εργαλείων ΤΠΕ μέσα από τις οποίες γίνεται ο εντοπισμός του «ξένου» στο χώρο και στο χρόνο, στην κοινωνία, στην τέχνη, στη λογοτεχνία, στη γλώσσα και μέσα μας και αποβλέπει στην ευαισθητοποίηση των εκπαιδευόμενων στο ζήτημα του «ξένου» και την εξοικείωση τους με την έννοια αυτή. Αναπτύσσεται μια μορφή μεταγνώσης με την επίγνωση διαδικασιών της ατομικής και της συλλογικής και της κριτικής τους σκέψης, μέσα από ομαδικές δραστηριότητες. Το εκπαιδευτικό σενάριο συντελεί στην «απόλαυση» της δημιουργίας, στην ικανοποίηση από την αίσθηση της προσωπικής έκφρασης και στη καλλιέργεια επικοινωνιακών δεξιοτήτων μέσα από τη γραπτή έκφραση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕ ΤΠΕ

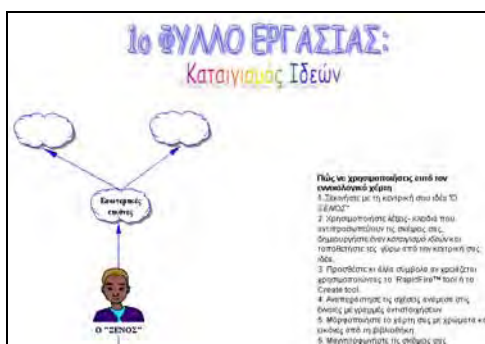
Οι ΤΠΕ δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές/τριες να διευρύνουν τις γνώσεις τους για το θέμα/πρόβλημα που εξετάζεται και να διερευνήσουν διαφορετικές προσεγγίσεις (διαδίκτυο), να κατανοήσουν την έννοια του «ξένου», να οργανώσουν και να καταγράψουν τις σκέψεις τους (επεξεργαστής κειμένου, λογισμικό «Ιδεοκατασκευές»), να τις οπτικοποιήσουν (προγράμματα ζωγραφικής & σχεδιαστικά, «Revelation Natural Art») να τις αναλύσουν (συστήματα εννοιολογικής χαρτογράφησης) να τις συνθέσουν κρίνοντάς τες και να τις εκφράσουν μέσα από την παρουσίασή τους (λογισμικό παρουσίασης).

ΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Ως ολοκληρωμένη διαδικασία η κάθε ομάδα των μαθητών/τριών μπορεί να ασχοληθεί με τις παρακάτω προτεινόμενες δραστηριότητες ανά διδακτική ώρα:

1^η διδακτική ώρα & 2^η διδακτική ώρα

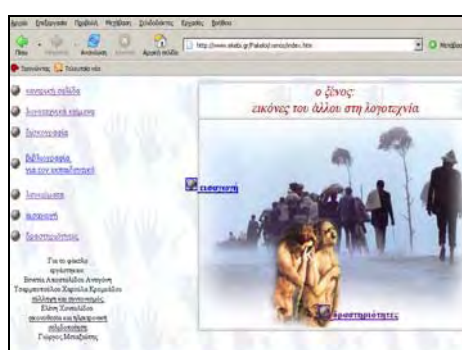
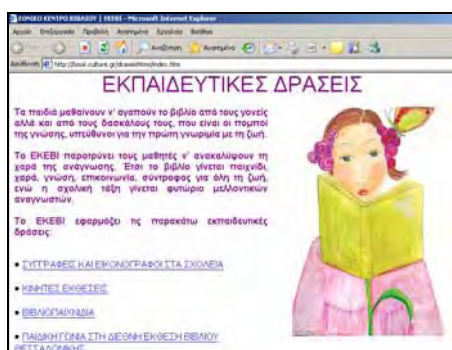
Αφού ο/η εκπαιδευτικός βοηθήσει τους μαθητές/τριες να γνωρίσουν τη βασική δομή ενός εργαλείου εννοιολογικής χαρτογράφησης, δίνει τη δυνατότητα σε κάθε ομάδα να **καταγράψει** με αυτό σε μορφή λέξεων ή μικρών φράσεων τις εσωτερικές εικόνες, τις ατομικές εμπειρίες που ενεργοποιεί το συγκεκριμένο θέμα. Οι λεπτομέρειες της χρήσης του λογισμικού ανακαλύπτονται από τους μαθητές/τριες και αποκαλύπτονται από τον/την εκπαιδευτικό κατά τη διαδικασία ενασχόλησης με το θέμα. Στη συνέχεια τα μέλη της ομάδας εκφράζουν τις προσωπικές τους εμπειρίες στις άλλες ομάδες, (Φύλλο Εργασίας 1).

Φύλλο Εργασίας 1: Καταιγισμός ιδεών

3^η διδακτική ώρα

α) Η ομάδα των μαθητών/τριών μπορεί να αξιοποιήσει το διαδίκτυο και να **εξερευνήσει** μέσα από διάφορες μηχανές αναζήτησης δικτυακούς τόπους με σχετικά ποιήματα και λογοτεχνικά κείμενα, για το συγκεκριμένο θέμα. Για παράδειγμα μπορεί να ανατρέξει στο δικτυακό τόπο του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου (<http://book.culture.gr/greek.html>), στις εκπαιδευτικές δράσεις που αφορούν παιδιά, και να συλλέξει σχετικά λογοτεχνικά κείμενα (κλασικά, ποίηση, πεζογραφία), λεκτώματα, σχετική δισκογραφία για τον «ξένο» στην παιδική λογοτεχνία.

Δικτυακός τόπος Εθνικού Κέντρου Βιβλίου

β) Στη συνέχεια η κάθε ομάδα των μαθητών/τριών μπορεί να **συνθέσει** μια περίληψη για ένα ή δυο από τα λογοτεχνικά κείμενα ή μέρη τους που

τους κίνησαν το ενδιαφέρον, αξιοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου. Η μια ομάδα για παράδειγμα μπορεί να ασχοληθεί με τους Έλληνες (μετανάστες και ξενιτεμένους) ή άλλη για πρόσφυγες, για αλλοεθνής, για τσιγγάνους κ.τλ. Οι μαθητές/τριες μπορούν να μορφοποιήσουν τα κείμενά τους και να δημιουργήσουν το φάκελο της ομάδας τους. Μέσα σε αυτόν μπορεί να εμπεριέχεται η «βιβλιοθήκη της δημιουργικής γραπτής έκφρασης», που θα περιλαμβάνει ένα συνολικό πίνακα που θα δημιουργήσει η ομάδα με τον επεξεργαστή κειμένου. Στο αντίστοιχο φύλλο εργασίας μπορεί η ομάδα να δει κάποιες ιδέες και να τις αξιοποιήσει. (Φ.Εργασίας 2)

Φ.Εργασίας 2: «Η βιβλιοθήκη της δημιουργικής γραπτής έκθεσης»

4^η διδακτική ώρα

Η κάθε ομάδα μπορεί να **εκφράσει** με ζωγραφιές τα συναισθήματα που προκαλεί η ενασχόλησή με το θέμα/πρόβλημα και να δημιουργήσει ένα ηλεκτρονικό «λεύκωμα με ζωγραφιές» με το λογισμικό παρουσίασης. Η κάθε ομάδα μπορεί να χρησιμοποιήσει απλά βοηθήματα ζωγραφικής από τον Η/Υ τους ή κάποια άλλο σχεδιαστικό πρόγραμμα ή πρόγραμμα επεξεργασίας εικόνων, (Φ.Εργασίας 3)

Φ.Εργασίας 3: «Το Λεύκωμα με τις ζωγραφιές μου»

5^η διδακτική ώρα

Η κάθε ομάδα μπορεί να **χαρτογραφήσει** το «μήνυμα» των κειμένων που συγκέντρωσε, την οπτική γωνία μέσα από την οποία κατασκευάζεται η εικόνα του «ξένου», τον τρόπο που μιλά ο συγγραφέας για αυτόν

(θετικό, αρνητικό ή ουδέτερο), αν δημιουργούνται από το λόγο του στερεότυπα και ποια είναι αυτά, μέσα από την **ανάλυση** των εννοιών που αναδύονται. Προσφέρεται ως φύλλο εργασίας ένας ημιδομημένος εννοιολογικός χάρτης, (Φ.Εργασίας 4).

Φ.Εργασίας 4: «Τα μηνύματα του κειμένου»

6^η διδακτική ώρα

Η ομάδα μπορεί στην τελική αυτή φάση να **δημιουργήσει** με ένα λογισμικό παρουσίασης μια **«οπτικοακουστική έκθεση»** που θα είναι μια ολοκληρωμένη συνθετική εργασία του «ξένου» που θα περιλαμβάνει υλικό που θα έχουν αποθηκεύσει από τις παραπάνω δραστηριότητες. Μπορεί να περιλαμβάνει την απαγγελία των ποιημάτων αυτών από τους μαθητές/τριες (με ηχογράφηση) την ανάλογη μουσική σύνθεση της αρεσκείας τους (από την προτεινομένη δισκογραφία, σχετικά έργα τέχνης Ελλήνων και ξένων λογοτεχνών, φωτογραφίες που θα βρουν στο διαδίκτυο, δικά τους κείμενα, εννοιολογικούς χάρτες κ.τ.λ., (Φ.Εργασίας 5)

Φ.Εργασίας 5: «Η οπτικοακουστική έκθεση της ομάδας μου»

Στη συνέχεια, η κάθε ομάδα μπορεί να **παρουσιάσει** την οπτικοακουστική αυτή έκθεση στις άλλες ομάδες των συμμαθητών και να ακολουθήσει συζήτηση για το θέμα.

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τα συνοδευτικά φύλλα εργασίας περιλαμβάνουν σε ημιδομημένα σχέδια τις δραστηριότητες που μπορούν να πραγματοποιήσουν οι ομάδες των μαθητών/τριών. Αυτά μπορούν να μετασχηματιστούν από τους ίδιους,

να αναδομηθούν ή να αλλάξουν εντελώς. Οι μαθητές/τριες, με τη συνεργασία των δασκάλων τους, καλούνται να αυτενεργήσουν και να δημιουργήσουν.

1ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

Καταιγισμός Ιδεών

Πώς να χρησιμοποιήσεις αυτό τον εννοιολογικό χάρτη

1. Ξεκινήστε με τη κεντρική σου ιδέα "Ο ΞΕΝΟΣ"
2. Χρησιμοποιήστε λέξεις- κλειδιά που αντιπροσωπεύουν τις σκέψεις σας, δημιουργήστε έναν καταιγισμό ιδεών και τοποθετήστε τες γύρω από την κεντρική σας ιδέα.
3. Προσθέστε κι άλλα σύμβολα αν χρειάζεται χρησιμοποιώντας το RapidFire™ tool ή το Create tool.
4. Αναπαράστησε τις σχέσεις ανάμεσα στις έννοιες με γραμμές αντιστοιχίσεων
5. Μορφοποιήστε το χάρτη σας με χρώματα και εικόνες από τη βιβλιοθήκη
5. Μαγνητοφωνήστε τις σκέψεις σας χρησιμοποιώντας από τα εργαλεία το sound
6. Αναπτύξτε τις έννοιες σας με τα άλλα μέλη τη ομάδα σας στο outline

● **Εσωτερικές εικόνες**

.....

.....

.....

.....

● **Ατομικές εμπειρίες**

.....

.....

.....

.....

2ο Φύλλο Εργασίας

Η βιβλιοθήκη της δημιουργικής έκφρασης

ΤΙΤΛΟΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ	ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Φύλλο εργασίας 3, Αρχείο Powerpoint

Το Λεύκωμα με τις ζωγραφιές

ΈΝΤΥΠΟ Α': 3ο ΦΥΛΛΟ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ

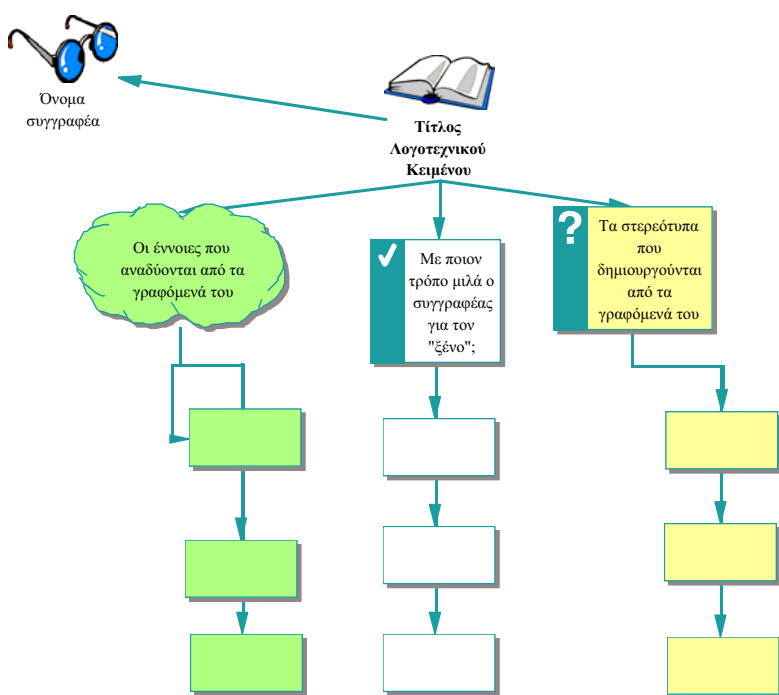

Τα μέλη της ομάδας μου:

.....
.....
.....

4ο Φύλλο Εργασίας

Τα μηνύματα του κειμένου

Πώς να αξιοποιήσετε αυτό το χάρτη εννοιών

1. Τοποθετήστε ως κεντρική έννοια τον τίτλο του Λογοτεχνικού κειμένου
2. Στη συνέχεια γράψτε δίπλα το όνομα του συγγραφέα
3. Αποτυπώστε τον τρόπο που θεωρείτε ότι μιλάει ο συγγραφέας για τον "ξένο" (θετικό, αρνητικό ή ουδέτερο) και καταγράψτε στο σημειωματάριο (note) της κάθε έννοιας χαρακτηριστικές φράσεις
4. Ποιες έννοιες πιστεύετε ότι αναδύονται από τα γραφόμενά του; Καταγράψτε τες και αναλύστε τες στο σημειωματάριο (note) της κάθε έννοιας
5. Καταγράψτε αν θεωρείτε ότι δημιουργούνται στερεότυπα από τα γραφόμενά του και περιγράψτε τις σκέψεις σας στο σημειωματάριο (note) της κάθε έννοιας
6. Πηγαίνετε με το outline σε μορφή κειμένου, μελετήστε τα γραφόμενά σας με τα μέλη της ομάδας σας και καταλήξτε σε συμπεράσματα που θα μοιραστείτε με τις άλλες ομάδες.

I. Τίτλος Λογοτεχνικού Κειμένου:

.....

A. Όνομα συγγραφέα

.....

B. Οι έννοιες που αναδύονται από τα γραφόμενά του

1.

2.

3.

Γ. Με ποιον τρόπο μιλά ο συγγραφέας για τον "ξένο";

1.
2.
3.

Δ. Τα στερεότυπα που δημιουργούνται από τα γραφόμενά του

1.
2.
3.

Φύλλο εργασίας 5, Αρχείο Powerpoint

Η Έκθεση της ομάδας μου

ό,τι άκουσα...

ό,τι είδα...

ό,τι σκέφτηκα...

ό,τι είπα...

ΤΥΠΟ Α': 4ο ΦΥΛΛΟ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ανδρούτσου, Α. (1996). *Εγώ κι' εσύ εδώ κι' εκεί*. Αθήνα: Γ.Γ. Νέας Γενιάς και Θεμέλιο. Πρόκειται για εκπαιδευτικό πρόγραμμα (βαλίτσα) που συνοδεύεται από βιβλίο για τον εκπαιδευτικό.

Κοσσυβάκη, Φ. (2005). *Εναλλακτική Διδακτική. Προτάσεις για μετάβαση από τη Διδακτική του Αντικειμένου στη Διδακτική του Ενεργού Αντικειμένου*. Αθήνα: Gutenberg

Κωνσταντόπουλος, Χρ. κ.ά. (1999). «Εμείς» και οι «άλλοι»: αναφορές στις τάξεις και τα σύμβολα. Αθήνα: τυπωθήτωΓιώργος Δαρδανός.

Κωστούλα- Μακράκη, Ν. & Μακράκης, Β. (2006). *Διαπολιτισμικότητα και Εκπαίδευση για ένα Βιώσιμο Μέλλον*. E-Media: Ψηφιακό Κέντρο Εκπαιδευτικών Μέσων Πανεπιστημίου Κρήτης.

Ματσαγγούρας, Η. (2002), *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*, Αθήνα: Μ. Γρηγόρης

Ματσαγγούρας, Η. (2005), *Στρατηγικές διδασκαλίας: Η κριτική σκέψη στη διδακτική Πράξη*, τόμοι Α' & Β», Αθήνα: Gutenberg

Ομάδα Έρευνας για τη Διδασκαλία της Λογοτεχνίας (2000). *Διαβάζοντας λογοτεχνία στο σχολείο: μια νέα πρόταση διδασκαλίας* / Βενετία Αποστολίδου, Βικτωρία Καπλάνη και Ελένη Χοντολίδου (επιμ). Αθήνα: τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός. (Βλ. δύο ανάλογες θεματικές ενότητες για το Δημοτικό και το Λύκειο, «Ξένος: ο άλλος μου εαυτός» και «Ο ξένος: εικόνες για τον άλλο», σσ. 111-122 και 259-268 αντίστοιχα).

Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2005). *Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας: Ολική Προσέγγιση*, Τόμοι Α & Β, Αθήνα

Φραγκουδάκη Άννα και Θάλεια Δραγώνα (1997). «Τι είν' η πατρίδα μας;»: εθνοκεντρισμός στην εκπαίδευση. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Εθνικό Κέντρο Βιβλίου: (<http://book.culture.gr/greek.html>)